

Avtal med Eric-konsortium för den Europeiska spallationskällan

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2012/13:190 Avtal med Eric-konsortium för den Europeiska spallationskällan.

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner ett avtal om privilegier mellan Sveriges regering och det konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur som avses bedriva den verksamhet som för närvarande bedrivs av European Spallation Source ESS AB. Det föreslås också att riksdagen beslutar om en ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Ändringen innebär att konsortiet tas med i förteckningen i bilagan till lagen. Lagändringen föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Inga följdmotioner har väckts med anledning av propositionen.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner avtalet och antar lagförslaget.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden	7
Avtal med Eric-konsortium för den Europeiska spallationskällan	7
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Propositionen	9
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	10
Förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall	10
<i>Bilaga 3</i>	
Avtal mellan Sveriges regering och konsortiet för europeisk forskningsinfrastruktur European Spallation Source Eric	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Avtal med Eric-konsortium för den Europeiska spallationskällan Riksdagen

- a) godkänner avtalet om privilegier mellan Sveriges regering och det konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur som avses bedriva den verksamhet som för närvarande bedrivs av European Spallation Source ESS AB,
- b) antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:190 punkterna 1 och 2.

Stockholm den 5 november 2013

På utbildningsutskottets vägnar

Betty Malmberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Betty Malmberg (M), Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Camilla Waltersson Grönvall (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Tina Acketoft (FP), Håkan Bergman (S), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Gunilla Svantorp (S), Jabar Amin (MP), Yvonne Andersson (KD), Carina Herrstedt (SD), Rossana Dinamarca (V), Michael Svensson (M), Björn Samuelson (M) och Stefan Käll (FP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I ärendet behandlas regeringens proposition 2012/13:190 Avtal med Eric-konsortium för den Europeiska spallationskällan. I propositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner ett avtal om privilegier mellan Sveriges regering och det konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur som avses bedriva den verksamhet som för närvarande bedrivs av European Spallation Source ESS AB, samt antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Inga följdmotioner har lämnats in med anledning av propositionen.

Regeringens lagförslag finns i bilaga 2 och avtalet mellan Sveriges regering och ett konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur i bilaga 3.

Bakgrund

Eric-förordningen

Ett Eric-konsortium är en juridisk person vars rättsliga ställning regleras i rådets förordning (EG) nr 723/2009 av den 25 juni 2009 om gemenskapens rättsliga ram för ett konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur (Eric-konsortium), nedan kallad Eric-förordningen. Syftet med förordningen är att det ska bli lättare att inrätta och driva europeiska forskningsinfrastrukturer på icke-ekonomiska grunder. Genom förordningen skapades ett nytt instrument på EU-nivå för att inrätta forskningsinfrastrukturer vars status som juridisk person erkänns i samtliga medlemsstater.

European Spallation Source (ESS)

European Spallation Source (ESS) – den Europeiska spallationskällan – är ett sameuropeiskt forskningsprojekt som för närvarande bedrivs som ett svenskt aktieföretag, European Spallation Source ESS AB. Bolaget ägs av svenska staten till drygt 73 procent och till drygt 26 procent av danska staten. Ägarstyrningen utövas främst på bolagsstämmor men också indirekt genom en styrkommitté som består av representanter för samtliga länder som för närvarande deltar i projektet. De deltagande länderna, för närvarande Danmark, Estland, Frankrike, Italien, Lettland, Litauen, Nederländerna, Polen, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern samt Island, Norge och Schweiz, har uttryckt intentionen att medverka i konstruktionen av den Europeiska spallationskällan ESS och vara medlemmar i ett konsortium som ska driva anläggningen. Intentionen har manifesterats i ett s.k. Memorandum of Understanding som undertecknades i februari 2011, vars giltighet har förlängts till utgången av 2013.

European Spallation Source (ESS) kommer att bli ett flervetenskapligt forskningscenter baserat på världens mest kraftfulla neutronkälla. Spallationsskällan ESS kan jämföras med ett stort mikroskop, där man studerar olika material – från plaster och läkemedel till metaller och molekyler – med hjälp av neutroner. Verksamheten vid anläggningen kommer att bli ungefär 30 gånger effektivare än vid liknande anläggningar. Den öppnar nya möjligheter för forskare inom t.ex. livsvetenskap, miljö-, energi-, transport- och ingenjörsvetenskap samt fysik och arkeologi.

Bolaget har sedan det bildades 2010 huvudsakligen arbetat med att projektera anläggningen, som ska byggas i Lund, och ett tillhörande datacenter, som ska byggas i Köpenhamn. Under den treåriga s.k. designuppdateringsfasen som nu har slutförts har ESS avancerade tekniska design uppdaterats och optimerats. Omkring 60 ledande universitet, forskningsinstitut och laboratorier har deltagit i det tekniska utformningsarbetet. Projektet har nu kommit in i konstruktionsfasen. Både konstruktionen av anläggningen och den framtida verksamheten kommer att ske i samarbete med europeiska forskare och partnerländer.

Bildandet av ett Eric-konsortium

Vid ett styrkommittémöte i december 2012 enades de deltagande länderna om att en mer ändamålsenlig organisationsform för verksamheten är ett konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur enligt Eric-förordningen – ett Eric-konsortium – och att konstruktionen och driften av verksamheten bör överföras till ett sådant konsortium.

Enligt artikel 6 i Eric-förordningen ska de organ som vill inrätta ett Eric-konsortium lämna in en ansökan till kommissionen om ett sådant inrättande. Till ansökan ska enligt artikel 5 d bl.a. fogas en förklaring från värdmedlemsstaten i vilken denna erkänner Eric-konsortiet – fr.o.m. tidpunkten för dess inrättande – som en internationell organisation i den mening som avses i artiklarna 143 g och 151.1 b i direktiv 2006/112/EG och som en internationell organisation i den mening som avses i artikel 23.1 andra strecksatsen i direktiv 92/12/EEG. Nämnda artiklar tar sikte på privilegier (undantagsförmåner) i fråga om befrielse från mervärdesskatt och punktskatter. Detta förutsätter att ett avtal om privilegier ingås mellan Sverige och konsortiet enligt vilket Sverige ger konsortiet skattefrihet enligt lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Riksdagen har med anledning av vårändringsbudgeten för 2013 (prop. 2012/13:99, bet. 2012/13:FiU21, rskr. 2012/13:287) bemyndigat regeringen att under 2013 besluta om medlemskap i ett Eric-konsortium för konstruktionen och driften av forskningsanläggningen European Spallation Source. I budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1 utg.omr. 16) föreslår regeringen att riksdagen ska besluta om ett motsvarande bemyndigande som ovan, men som avser 2014.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner ett avtal mellan Sveriges regering och ett konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur, en verksamhet som för närvarande bedrivs av European Spallation Source ESS AB. Enligt avtalet ska konsortiet beviljas privilegier i Sverige. Vidare föreslås att riksdagen beslutar om en ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Ändringen innebär att konsortiet tas med i förteckningen i bilagan till lagen. Lagändringen föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Utskottets överväganden

Avtal med Eric-konsortium för den Europeiska spallationskällan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner avtalet om privilegier mellan Sveriges regering och ett konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur, en verksamhet som för närvarande bedrivs av European Spallation Source ESS AB. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Propositionen

Ett konsortium för European Spallation Source skulle få en central roll inom neutronforskningen, och det svenska engagemanget i organisationen har hög prioritet. En sådan organisation skulle bli ett organ med fast institutionell struktur enligt Eric-förordningen. Som värdmedlemsstat måste Sverige enligt Eric-förordningen lämna en förklaring i ett avtal om privilegier om att konsortiet får befrielse från mervärdesskatt och punktskatter. För att ett sådant avtal ska träda i kraft krävs riksdagens godkännande. I propositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner ett avtal om privilegier mellan Sveriges regering och det konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur som avses driva den verksamhet som för närvarande bedrivs av European Spallation Source ESS AB.

För att det föreslagna avtalets bestämmelser om privilegier ska bli gällande i Sverige måste de införlivas med svensk rätt. Frågor om immunitet och privilegier för internationella organ och personer med anknytning till sådana organ regleras i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Enligt 4 § i nämnda lag har vissa i en bilaga till lagen angivna organ och personer med anknytning till dessa organ immunitet och privilegier enligt vad som bestämts i stadga eller avtal som är i kraft i förhållande till Sverige. Immuniteten och privilegierna gäller i den utsträckning som framgår av avtalet. Regeringen föreslår att bilagan till lagen om immunitet och privilegier i vissa fall kompletteras så att verksamheten som bedrivs av European Spallation Source ESS AB och som man avser att driva i ett Eric-konsortium, med det föreslagna namnet European Spallation Source Eric, får privilegier enligt avtalet. Eftersom det föreslagna konsortiet ännu inte är bildat bör den föreslagna lagändringen träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Regeringen avser att lämna en förklaring enligt artikel 5 d i Eric-förordningen och underteckna ett avtal om privilegier efter riksdagens godkännande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag att godkänna avtalet om privilegier mellan Sveriges regering och det konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur som avses driva den verksamhet som för närvarande bedrivs av European Spallation Source ESS AB.

Utskottet ställer sig även bakom regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Utskottet föreslår således att riksdagen godkänner avtalet samt antar lagförslaget.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2012/13:190 Avtal med Eric-konsortium för den Europeiska spallationskällan:

1. Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om ett avtal om privilegier mellan Sveriges regering och det konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur som avses bedriva den verksamhet som för närvarande bedrivs av European Spallation Source ESS AB (avsnitt 6).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om
immunitet och privilegier i vissa fall

Härigenom föreskrivs att bilagan till lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall¹ ska ha följande lydelse.

*Föreslagen lydelse**Bilaga²*

Immunitet och/eller privilegier gäller för följande	Tillämplig internationell överenskommelse
---	---

Internationella organ	Fysiska personer
-----------------------	------------------

75. European Spallation Source Eric	Avtal mellan Sveriges regering och European Spallation Source Eric
--	--

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

¹ Lagen omtryckt 1994:717.

² Senaste lydelse 2013:445.

BILAGA 3

Avtal mellan Sveriges regering och konsortiet för europeisk forskningsinfrastruktur European Spallation Source Eric

Sveriges regering (nedan ”Sverige”), och konsortiet för europeisk forskningsinfrastruktur European Spallation Source Eric (nedan ”konsortiet”)

som beaktar beslutet vid Europeiska unionens forskningsministrars möte den 28 maj 2009 att den Europeiska Spallationskällan ska förläggas till Sverige,

som beaktar Styrkommitténs för den Europeiska Spallationskällan beslut den 18 december 2012 att konstruktionen och driften av anläggningen ska anförtros ett konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur (Eric-konsortium),

som beaktar rådets förordning (EG) nr 723/2009 av den 25 juni 2009 om gemenskapens rättsliga ram för ett konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur (Eric-konsortium), genom vilken konsortiet ska inrättas (nedan kallad förordningen),

som beaktar att artikel 5.1 (d) i förordningen föreskriver att de organ som vill inrätta ett Eric-konsortium ska lämna in en ansökan till kommissionen och innehålla en förklaring från värdmedlemsstaten i vilken denna erkänner Eric-konsortiet – från och med tidpunkten för dess inrättande – som en internationell organisation i den mening som avses i artiklarna 143 (g) och 151.1 (b) i direktiv 2006/112/EG och som en internationell organisation i den mening som avses i artikel 23.1 andra strecksatsen i direktiv 92/12/EEG,

som beaktar att artikel 7 i förordningen föreskriver

1. att ett Eric-konsortium ska ha status som juridisk person från och med den dag då beslutet om dess inrättande får verkan,
2. att ett Eric-konsortium ska i varje medlemsstat ha den mest vittgående rättskapacitet som tillerkänns juridiska personer enligt den nationella lagstiftningen. Konsortiet får särskilt förvärva, äga och avyttra lös och fast egendom och immateriella rättigheter, ingå avtal samt föra talan inför domstolar och andra myndigheter,
3. att Eric-konsortiet är en internationell organisation i den mening som avses i artikel 15 (c) i direktiv 2004/18/EG,

som beaktar att artikel 15 i förordningen föreskriver att Europeiska gemenskapernas domstol ska vara behörig att avgöra tvister mellan medlemmarna vad avser Eric-konsortiet eller mellan medlemmarna och konsortiet samt alla tvister i vilken gemenskapen är part,

har träffat följande avtal:

Artikel 1

Rättslig ställning

Konsortiet är en juridisk person vars rättsliga ställning regleras av rådets förordning (EG) 723/2009 av den 25 juni 2009 om gemenskapens rättsliga ram för ett konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur (Eric-konsortium).

Artikel 2

Befrielse från indirekta skatter

Konsortiet ska från och med den dag då beslutet om dess inrättande får verkan vara befriat från indirekta skatter på varor som inköpts eller tjänster som utförts för konsortiets verksamhet, i den omfattning som enligt svensk lag medges för internationella organisationer i Sverige.

Artikel 3

Slutbestämmelser

1. Samråd i fråga om ändringar i detta avtal ska hållas på begäran av endera parten. Sådana ändringar ska göras genom ömsesidigt samtycke.
2. Endera parten kan säga upp detta avtal genom att ge den andra parten tolv månaders varsel. Om konsortiet flyttas från Sverige, ska avtalet upphöra att gälla efter den tidrymd som skäligen krävs för sådan omlokalisering och för avyttring av konsortiets egendom i Sverige.
3. Detta avtal ska godkännas av parterna i enlighet med för dem gällande procedurer. Det ska träda i kraft vid en överenskommen tidpunkt när parterna har underrättat varandra om att procedurerna har avslutats.

Utbildningsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 augusti 2013

Närvarande: statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Björklund, Bildt, Ask, Larsson, Erlandsson, Hägglund, Carlsson, Borg, Adelson Liljeroth, Björling, Norman, Attefall, Engström, Kristersson, Elmsäter-Svärd, Ullenhag, Hatt, Ek, Löf, Enström, Arnholm

Föredragande: statsrådet Björklund

Regeringen beslutar proposition Avtal med Eric-konsortium för den Europeiska spallationskällan.